

Možnosti vyučovania slovenského jazyka v kontexte súčasných informačno-komunikačných technológií

Mária Šimková

Anotácia

V príspevku sú sumarizované možnosti využitia textových a jazykových zdrojov Slovenského národného korpusu JÚLŠ SAV na vyučovaní slovenského jazyka. V názorných ukážkach sú predstavené základné postupy pri vyhľadávaní jazykových prostriedkov a usporadúvaní získaného materiálu. Učiteľia môžu využiť uvedené zdroje na tvorbu cvičení a sprostredkovanie poznatkov o jazyku aj priamo na hodinách v rámci interaktívnej práce s elektronickými databázami.

Kľúčové slová: elektronické jazykové zdroje, korpus, vyhľadávanie jazykových prostriedkov, tvorba jazykových cvičení.

Zmeny v spoločnosti a ani v školstve sa nedejú vo veľkých skokoch, ale pri spomínaní na 100 rokov vyučovania slovenského jazyka môžeme konštatovať, že sa za ten čas odohralo veľa zmien: napríklad vtedy používanú bridlicovú tabuľku, griflík a šlabikár dnes vystriedali tablety, elektronické knižnice a internet. Slovenčina, proti ktorej a za ktorú sa na začiatku minulého storočia rôznymi spôsobmi bojovalo, je na začiatku nového storočia plne funkčným a samostatným európskym jazykom vrátane počítačového a korpusového spracovania a zapracúvania do nástrojov strojového prekladu. Jej výskum v tejto oblasti však nie je na Slovensku systematicky podporovaný v takom rozsahu ako výskum a počítačové spracovanie niektorých iných jazykov v Európe (porov. Šimková a kol. 2012).

Rozvoj počítačových nástrojov a technológií vo všeobecnosti ovplyvňuje možnosti vyučovania rôznych predmetov a rozvoj jazykových technológií osobitne má svoj vplyv aj na metódy vyučovania slovenského jazyka ako materinského i ako cudzieho jazyka. Komenského „škola hrou“ má dnes podobu rôznych inovatívnych metód a využívanie informačno-komunikačných a jazykových technológií vo vyučovacom procese sa stáva nevyhnutnou súčasťou prípravy mladej generácie na uplatnenie sa na perspektívnych pracovných pozíciách. Aj prenos vedeckých poznatkov do praxe sa uskutočňuje iným spôsobom ako v (ešte nie takej dávnej) minulosti, keď pracovníci Jazykovedného ústavu L. Štúra mali významný podiel na tvorbe učebníc a výsledkami svojich výskumov ovplyvňovali celkový prístup k jazyku (napríklad štrukturalistický prístup, komunikačný prístup). V súčasnosti si používatelia jazyka, bežní záujemcovia i profesionálni pracovníci, môžu nájsť množstvo informácií o jazyku priamo na internete:

z jednotlivých pracovísk Jazykovedného ústavu L. Štúra sú k dispozícii on-line dostupné elektronické slovníky vrátane kodifikačných príručiek (<http://slovníky.juls.savba.sk>), najčastejšie otázky a odpovede v jazykovej poradni (<https://jazykovaporadna.sme.sk>), elektronické verzie starších výkladových slovníkov, počnúc A. Bernolákom, elektronické verzie monografií, časopisov (<http://korpus.sk/dicts.html>) či Slovenská terminologická databáza ako hlavná súčasť terminologického portálu (<https://terminologickyportal.sk>).

Od r. 2002 sa v Jazykovednom ústave L. Štúra SAV v Bratislave buduje s podporou Ministerstva kultúry SR a Ministerstva školstva, vedy, výskumu a športu SR Slovenský národný korpus (<http://korpus.juls.savba.sk>) ako rozsiahla elektronická databáza textov písaných v slovenskom jazyku. Hlavný korpus obsahuje jednotne spracované texty rôznych štýlov a žánrov napísané a publikované od r. 1955 po súčasnosť. Texty sú doplnené podrobnou bibliografickou a štýlovo-žánrovou anotáciou, každé slovo má aj morfológickú anotáciu (informáciu o rode, čísle, páde a pod. podľa príslušného slovného druhu). Tvorcovia Slovenského národného korpusu sa od začiatku zameriavajú na viacero jeho využití:

- jazykovedný výskum a využitie v ďalších (nielen humanitných) vedách,
- počítačové spracovanie prirodzeného jazyka,
- vyučovanie slovenského jazyka ako materinského i ako cudzieho jazyka.

Veľké objemy textov a jazykových informácií, ktoré sú spracované v elektronických textových a jazykových databázach Slovenského národného korpusu, sú bezplatne dostupné na vyhľadávanie jazykových javov a môžu byť dobrou pomôckou pre učiteľov na prípravu cvičení a na sprostredkovanie poznatkov o jazyku interaktívnou formou priamo na hodinách. Možnosti takéhoto využitia korpusových zdrojov v školskej praxi sa nachádzajú vo viacerých už publikovaných príspevkoch (porov. zoznam literatúry) a sú predmetom aj nasledujúcich ukážok praktickej práce s korpusovým materiálom.

Na vyhľadávanie v zdrojoch Slovenského národného korpusu (SNK) sa používa vyhľadávací nástroj NoSketch Engine ako nekomerčná, limitovaná verzia komerčného nástroja Sketch Engine (<https://www.sketchengine.co.uk/>). Využívanie zdrojov SNK v tomto nástroji je podmienené registráciou: po vyplnení webového formulára (<http://korpus.sk/usage.html>) sa vygenerujú Podmienky používania Slovenského národného korpusu, súhlas s ich dodržiavaním je potrebné vyjadriť podpisom a podpísaný dokument doručiť poštou alebo osobne na adresu Jazykovedného ústavu L. Štúra SAV (Panská 26, 811 01 Bratislava 1). Následne dostane záujemca vlastné prihlasovacie meno a heslo.

Po prihlásení sa na adrese <http://bonito.korpus.sk> je možné začať pracovať so zdrojmi SNK (porov. obr. č. 1 a 2).

Používateľ uvidí v hornom riadku svoje priezvisko a meno, názov korpusu, ktorý je prednastavený, v ďalšej položke je odkaz na podrobnejšie informácie o type a zložení daného korpusu a napokon rozsah korpusu. Korpus **prim-8.0-public-sane** (primárny korpus vo verzii 8, verejne prístupný v podobe bez textov s nekorektnou alebo žiadnou diakritikou a niektorých ďalších textov) má objem takmer 1,4 miliardy textových jednotiek (pozícií), t. j. slov, číslic, interpunkčných znamienok a pod. Ide o všetky výskyty všetkých jednotiek, ktoré sa nachádzajú v textoch spracovaných v uvedenom korpuse.

Obr. 1 Vstup do vyhľadávania v Slovenskom národnom korpuse

Po kliknutí dovnútra prvého okienka sa otvorí ponuka s možnosťou výberu niektorého z podkorpusev hlavného korpusu verzie 8 vytvoreného na základe štýlu (podkorpus umeleckých textov – img, podkorpus odborných textov – prf, podkorpus publicistických textov – inf), s možnosťou nastavenia webového, špecializovaného, nárečového alebo iného korpusu. Ponuka konkrétneho typu korpusov sa otvorí kliknutím na trojuholníček pred názvom skupiny:

Obr. 2 Ponuka korpusov a podkorpusov SNK

Podrobnejšie informácie o všetkých korpusech SNK sú rozpísané v tabuľke na adrese <http://korpus.sk/structure1.html>.

Za pokynom **Jednoduché hľadanie** môžeme zapísať do vyhľadávacieho okienka slovo, ktoré chceme nájsť. Ak napíšeme slovo v základnom tvare (teda ako lemu – neurčitok slovesa, 1. pád jednotného čísla podstatného mena a pod.), vyhľadajú sa kontexty s výskytmi tohto slova vo všetkých jeho tvaroch rovnako, ako keď zapíšeme základný tvar slova do prvého riadka v Typoch hľadania – do riadka **Lema**. Ak zapíšeme do Jednoduchého hľadania konkrétny slovný tvar, vyhľadajú sa iba kontexty s výskytmi daného slovného tvaru rovnako, ako keď zapíšeme slovný tvar do tretieho riadka v Typoch hľadania – do riadka **Slovný tvar**. Pri práci s vyhľadávacími nástrojmi je potrebné vedieť, čo ideme hľadať, ako to zapísať a kam to zapísať. Po zapísaní slova *dobry* do riadka Jednoduché hľadanie alebo do riadka Lema sa vyhľadajú kontexty všetkých výskytov všetkých tvarov prídavného mena *dobry* v korpuse prim-8.0-public-sane:

Hľadané dobry 1 468 409 (1 072,62 na milión) ARF: 758 012,59			
Prvá	Predchádzajúca	Strana 83 z 73 421	Prejsť Ďalšia Posledná
1 JSus1	nerozoznajú ňu, ani nevedia rovno pozerat.	Dobrá /dobry	sestra vie lepšie zaobchádzať s novorodeniatkom ako ty
2 JBa4	rúk. Bude však hrať na iných,	lepších /dobry	, na oveľa lepších husliach, ako má
3 KLaz1	je lyžica, nech okoštujem. Hí,	dobrá /dobry	je, aby si ju všetku nepohltal,
4 PShe1	ďalej nerozoberal. Vedel, že niekedy dosiahnete	najlepšie /dobry	výsledky s najočividnejším nástrojom, ktorý sa priam
5 RSL1975/05	spokojnosť. Na lekárskej fakulte som bol druhý	najlepší /dobry	v stodvadsačtennom ročníku a práca sa mi darila
6 HN2011/10	. Svojou tvrdohlavosťou destabilizoval politickú scénu, poškodil	dobré /dobry	meno Slovenska a spôsobil, že Slovensko môže
7 MYP02016/43	– Kováč. Domáci boli v zápase jednoznačne	lepším /dobry	mužstvom. Prvý polčas ešte bol vyrovnaný,
8 EHem1	rýchle, ako vládze prejsť za tmy v	dobrom /dobry	fyzickom stave dedičan, ktorý pozná kraj.
9 HN2007/07	diskusnej relácii STV označil novú podobu zákonníka za	najlepšiu /dobry	, aká sa mohla v tomto čase prijať
10 MYHN2015/48	boli za svoje úsilie odmenení. Vytvorili si	dobré /dobry	meno a rešpekt u súperov. Patrí im
11 Tafs2	sa rozhodla, že sa pokúsi získať ich	dobru /dobry	mienku. Aké ťažké to asi bude?
12 ABed3	rozbité, narychlo zostavené... Nemajú	lepšie /dobry	zbrane ako my, a čo je hlavné
13 SME2011/10	realizačným tímom. Ide o navodenie dôvery a	lepšej /dobry	komunikácie v tíme. Istoty v tom,
14 ROM1986/01	to ide, priatelia, že pri všetkých	dobrych /dobry	predsavzatiach nemožno svoje životné poslanie splniť jednoducho podnikavosťou
15 UM2015/10	a firmy, ktoré pracujú dobre. Vyrábajú	dobré /dobry	výrobky, starajú sa o svojich zákazníkov a
16 MYTU2012/34	Švábik. Ak potom boli zverenci trénera Rataja	lepší /dobry	, avšak svoj náskok si nepoistili. Biatnikovia
17 SME2010/01	Prius ovláda vodiča neprovokuje jazdiť rýchlo. Veľmi	dobré /dobry	sedadlá majú aj Octavia a Volvo, sú
18 SPOD03	. Farmári zameraní na chov hovädzieho dobytku dosiahli	lepšie /dobry	výsledky vzhľadom na zvýšenie cien a vyššie prémie
19 RBrat14	našom kráľovstve to vrie. Vieš, ako	najlepšie /dobry	môže ten, kto sa bojí, prekonať
20 CEST2003/01	pri nezameniteľnej miestnej hudbe, charakteristickým jedle a	dobrom /dobry	vínku. Kto by si neprial prežiť takúto
Prvá	Predchádzajúca	Strana 83 z 73 421	Prejsť Ďalšia Posledná

< predchádzajúci vezieni na chrte stvorenia z takejto čudnej krajiny, mi na nálađe nepridalo. A okrem toho mi zišlo na um, že démoni zrejme v týchto dňoch budú asi rásť, lebo v kráľovstve obrov panovalo všetko, len nie pokoj, porozumenie a láska. — Čo myslíš, Maliček, akí asi budú démoni veľkí? — spýtal som sa pevným hlasom, aby nebolo cítiť, že sa bojím. — Aj ja mám strach, Viktorius. Nemusíš sa pretvarovať. Určite začali rásť, lebo v našom kráľovstve to vrie. Vieš, ako **najlepšie** môže ten, kto sa bojí, prekonať strach? — Musí sa mu pozrieť do očí. — Si nielen dobrý, Viktorius, ale aj múdry. Presne, ako hovoríš. Ak chceš prekonať strach, hľadaj **ďalší** >

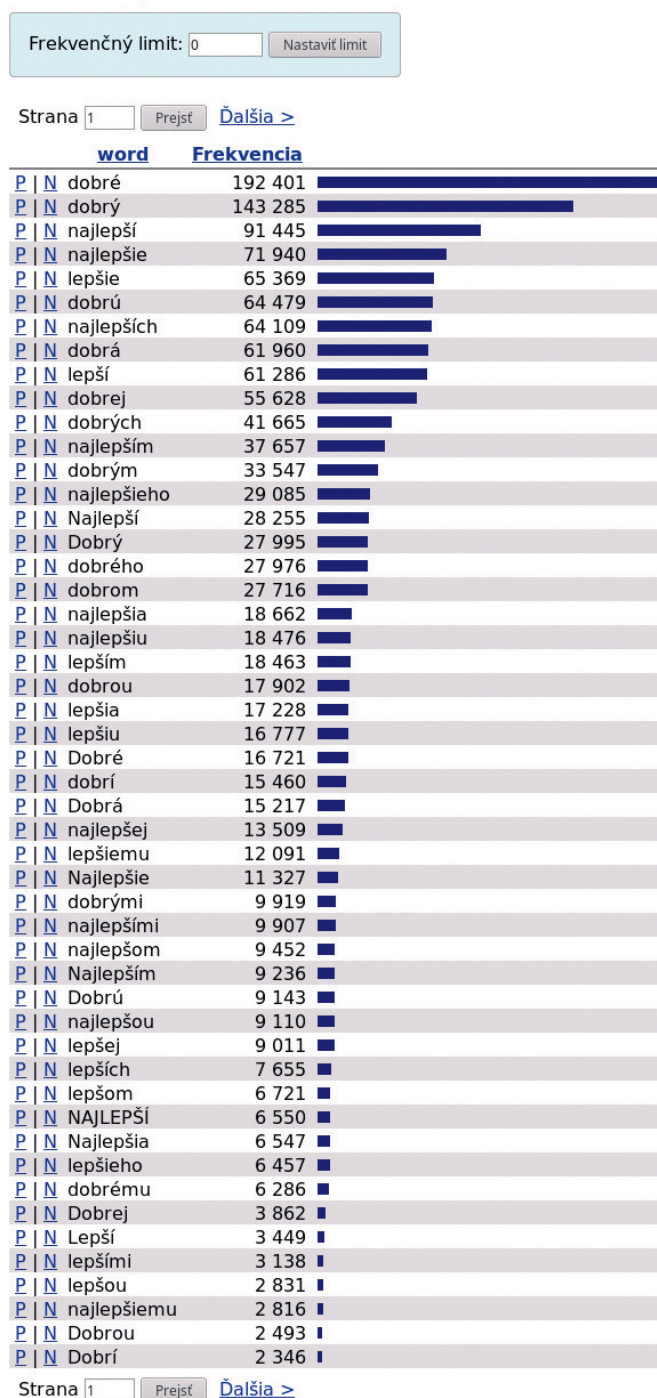
Lexica Computing
2.35.2-open-2.151.5-open-3.88.9

Obr. 3 Konkordancia (výpis krátkych kontextov) všetkých tvarov prídavného mena *dobry* so zobrazením rozšíreného kontextu príkladu č. 19 – rozšírený kontext sa zobrazí po kliknutí na hľadané slovo v strede vybraného riadka

Vo vrchnom riadku sa nachádzajú údaje o absolútnej frekvencii a prepočítaných frekvenciách slova *dobry* v danom korpuse. Kliknutím na informáciu v stĺpci vyznačenom modrou farbou sa zobrazí podrobná bibliografická a štýlovo-žánrová informácia o príslušnom kontexte. Pri každom tvare prídavného mena *dobry* sa sivou farbou zobrazuje jeho lema, teda základný tvar, podľa ktorého sme hľadali. Ak by nebola pri ohybných slovách v korpuse doplnená lema a chceli by sme vyhľadať všetky tvary prídavného mena *dobry* postupným vypisovaním do okienka určeného na hľadanie slovného tvaru, museli by sme zapísať množstvo slov: mužský rod životný + mužský rod neživotný + ženský rod + stredný rod, všetky rody v 6 pádoch v jednotnom a množnom čísle a všetky tieto tvary ako základné formy, formy 2. stupňa a formy 3. stupňa. Spolu 144 tvarov.

Na ľavej strane sa po zobrazení konkordancie ukáže ponuka možností práce s vyhladaným materiálom: napr. možnosti zobrazenia tak, že hľadané kľúčové slovo (KWIC) nebude uprostred neúplného kontextu, ale sa zobrazia celé vety s týmto slovom, ktoré si môžeme uložiť do osobitného súboru a použiť priamo v jazykových cvičeniach; rôzne spôsoby triedenia, filtrovania či vypočítania frekvenčných údajov.

Frekvenčný zoznam

Obr. 4 Frekvencie jednotlivých tvarov prídavného mena dobrý (kliknutím na P na začiatku riadka sa zobrazia kontexty obsahujúce len príslušný tvar; kliknutím na N na začiatku riadka sa zobrazia kontexty obsahujúce všetky tvary s výnimkou toho, ktorý bol v príslušnom riadku)

Okrem jednojazyčného hlavného korpusu slovenských textov sú súčasťou SNK aj paralelné korpusy (<http://korpus.sk/par.html>), v ktorých sa nachádzajú rovnaké texty v dvoch jazykoch: v jazyku originálu a prekladu alebo v dvoch prekladoch z tretieho jazyka. Paralelných korpusov sa v celku SNK aktuálne nachádza 9: slovensko-anglický, slovensko-bulharský, slovensko-český, slovensko-francúzsky, slovensko-latinský, slovensko-maďarský, slovensko-nemecký, slovensko-rumunský a slovensko-ruský paralelný korpus.

Hľadané dobrý 2 789 (796,82 na milión) ARF: 1 564,55	
Prvá Predchádzajúca Strana 88 z 140 Prejsť Ďalšia Posledná	
par-skde- fic-2.0- sk	par-skde- fic-2.0- de
1 TMan1 Dobré /dobrý, dobré ! myslel si Aschenbach s odbornou chladným schvaľovaním, s akým občas umelci zoči - voči majstrovskému dielu zakrývajú nadšenie, ba uchvátenie .	□ TMan1 Gut , gut , dachte Aschenbach mit jener fachmännisch kühlen Billigung , in welche Künstler zuweilen einem Meisterwerk gegenüber ihr Entzücken , ihre Hingerissenheit kleiden .
2 TMan1 Dobré , dobré /dobrý ! myslel si Aschenbach s odbornou chladným schvaľovaním, s akým občas umelci zoči - voči majstrovskému dielu zakrývajú nadšenie, ba uchvátenie .	□ TMan1 Gut , gut , dachte Aschenbach mit jener fachmännisch kühlen Billigung , in welche Künstler zuweilen einem Meisterwerk gegenüber ihr Entzücken , ihre Hingerissenheit kleiden .
3 TMan1 Kdeže by bolo lepšie /dobrý ?	□ TMan1 Wo wäre es besser ?
4 TMan1 Ten krok , čo omeškal urobiť , by bol celkom určite viedol k dobrému /dobrý , ľahkému a veselému koncu , k zdravému vytriezveniu .	□ TMan1 Dieser Schritt , den zu tun er versäumte , er hätte sehr möglicherweise zum Guten , Leichten und Frohen , zu heilsamer Ernüchterung geführt .
5 TMan1 Tvár i ruky mal do hneď ohorené od slnka , vzrušujúci , slaný opar posilňoval cit , a ako si kedysi navykol , že každé občerstvenie , čo mu poskytol spánok , dobrá /dobrý strava alebo príroda , ihneď venoval tvorbe , tak teraz všetko , čo mu slnko , oddych a morský vzduch deň čo deň prinášali ako telesné posilnenie , veľkomyseľne a nehospodárne premrhal v očarený cit .	□ TMan1 Die Sonne bräunte ihm Antlitz und Hände , der erregende Salzhauch stärkte ihn zum Gefühl , und wie er sonst jede Erquickung , die Schlaf , Nahrung oder Natur ihm gesendet , sogleich an ein Werk zu verausgaben gewohnt war , so ließ er nun alles , was Sonne , Muße und Meerluft ihm an täglicher Kräftigung zuführten , hochherzig - unwirtschaftlich aufgehen in Rausch und Empfindung .
6 TMan1 Benátska vrchnosť na to odpovedala , že zdravotné pomery v meste neboli nikdy také dobré /dobrý a že urobila najnevyhnutnejšie opatrenia na potlačenie nákazy .	□ TMan1 Venedigs Obrigkeit ließ antworten , daß die Gesundheitsverhältnisse der Stadt nie besser gewesen seien und traf die notwendigsten Maßregeln zur Bekämpfung .
7 TMan1 A ako človek , čo nevie skončiť robotu a ktorému nič nie je dobré /dobrý , prechádzal čoraz živšie od jedného výkonu k druhému .	□ TMan1 Und wie jemand , der nicht enden , sich nicht genug tun kann , ging er mit immer neu belebter Geschäftigkeit von einer Handtierung zur anderen über .
8 FDür1 „ Je to najlepší /dobrý podnájomník , akého sme kedy mali , a nikdy nemal pletky so ženami alebo niečo podobné , “ ubezpečovala pani Schönlerová .	□ FDür1 " Er ist der beste Untermieter , den wir je gehabt haben , und nie gab ' s Geschichten mit Damen oder so " , versicherte Frau Schönler .
9 FDür1 „ Dobré /dobrý .	□ FDür1 " Gut .
10 FDür1 V kancelárii mu bolo už lepšie /dobrý .	□ FDür1 In seinem Bureau ging es ihm besser .
11 FDür1 „ Vám to môžem povedať , “ začal , „ medzi Istanbulom a Bernom som videl tisíce policajtov , dobrych /dobrý i zlých .	□ FDür1 Ihnen kann ich es ja sagen " , begann er , " ich habe zwischen Konstantinopel und Bern Tausende von Polizeimännern gesehen , gute und schlechte .
12 FDür1 Mnohí z nich neboli o nič lepší /dobrý ako tá úbohá čvarga , ktorou zaplňame väznice všetkých druhov , ibaže náhodou stáli na druhej strane zákona .	□ FDür1 Viele waren nicht besser als das arme Gesindel , mit dem wir die Gefängnisse aller Art bevölkern , nur daß sie zufällig auf der andern Seite des Gesetzes standen .
13 FDür1 Bärlach a Tschanz pozreli na seba , lebo im bolo trápne stáť tu ako pred tribunálom , a to ešte v tejto jurskej oblasti , pánu bohu za chrbtom , kde si lísky dávajú dobru /dobrý noc , ako si v duchu povedal nahnevany komisár .	□ FDür1 Bärlach und Tschanz schauten einander an , denn es war ihnen peinlich , gleichsam vor einem Tribunal zu stehen , und dies mitten im gottverlassenen Jura , in einer Gegend , wo Hase und Fuchs einander gute Nacht wünschten , wie der Kommissär in seinem Ärger dachte .
14 FDür1 Rokovania sa musia udržať v tajnosti , a to sa dá najlepšie /dobrý za pomoci umelcov .	□ FDür1 Die Verhandlungen müssen geheimgehalten werden , und das kann man mit Künstlern am besten .
15 FDür1 Pre česť Švajčiarska je lepšie /dobrý , ak bol špiónom , ako by bol býval policajným špiclom .	□ FDür1 Es ist für die Ehre der Schweiz besser , er war ein Spion als ein Polizeispitzel . "
16 FDür1 Po záchvate mu bolo lepšie /dobrý , prvý raz po dlhom čase nemal bolesti .	□ FDür1 Nach dem Anfall fühlte er sich besser , schmerzfrei seit langem .
17 FDür1 Je Gastmann dobrý /dobrý alebo zlý človek , pýtal sa Tschanz tak zúfalo a tak bez zábran , že komisár sedel ako na ihlách .	□ FDür1 Ob Gastmann ein guter Mensch oder ein schlechter sei , fragte Tschanz mit einer Art Verzweiflung und einer Hemmungslosigkeit , die den Kommissär wie auf glühenden Kohlen sitzen ließ .
18 FDür1 No pochabosť mladosti má aj svoje dobré /dobrý stránky , využime výhodu , že nám vo svojej naivite prerazil cestu .	□ FDür1 Aber die Jugend hat auch etwas Gutes , genießen wir den Vorteil , daß uns ein Ochse in seinem Ungestüm den Weg bahnte (Tschanz wurde bei diesen Worten des Kommissärs rot vor Ärger) .
19 FDür1 „ Možno Gastmann urobil v živote viac dobrého /dobrý ako my traja v tejto kuci dovedna , “ pokračoval spisovateľ .	□ FDür1 " Vielleicht hat Gastmann mehr Gutes getan als wir drei zusammen , die wir hier in diesem schiefen Zimmer sitzen " , fuhr der Schriftsteller fort . "
20 FDür1 „ Ak o ňom hovorím , že je zlý , tak preto , lebo niečo dobré /dobrý urobí práve tak z rozmaru , z chvíľkového nápadu ako hocičo zlé , a to od neho vystane .	□ FDür1 Wenn ich ihn schlecht nenne , so darum , weil er das Gute ebenso aus einer Laune , aus einem Einfall tut wie das Schlechte , welches ich ihm zutraue .
Prvá Predchádzajúca Strana 88 z 140 Prejsť Ďalšia Posledná	

Obr. 5 Ukážka zo slovensko-nemeckého paralelného korpusu – v slovenskej časti sú vyhladané kontexty s výskytmi lemy *dobrý*, v nemeckej časti sú spárované vety, v ktorých by sa mal nachádzať príslušný ekvivalent

Osobitnými súčasťami SNK sú

- Slovenský hovorený korpus (<http://korpus.sk/shk.html>), v ktorom sa nachádzajú prepisy zvukových záznamov spontánných a polospontánných rečových prehovorov v štandardnej slovenčine spolu s možnosťou vypočítania si príslušnej repliky,
- Korpus nárečí SNK (<http://korpus.sk/dialect.html>), v ktorom sa nachádzajú korpusovo spracované už publikované prepisy alebo transkripcie nárečových prehovorov,

- Archív nárečí SNK (http://korpus.sk/dialect_recordings.html) obsahujúci originálne zvukové záznamy autentických nárečových prehovorov a súvisiace zdroje,
 - Historický korpus slovenčiny (<http://korpus.sk/hks.html>) obsahujúci pôvodné pramenné materiály.
- Uvedené zdroje sú dobre využiteľné pri výučbe príslušných tém.

Hľadané **dobr.*** 1 096 (2 215,39 na milión) | ARF: 599,88

Prvá | Predchádzajúca Strana 2 z 55 Prejsť Ďalšia Posledná

1	Rimavská Sobota,JC	škoľe furd vpravievali , žebi boų zo mňa	dobrí	kňas , ľebo vřaj hlásog mám ani slávik	☐
2	Rimavská Sobota,JC	som aj kázad' vedeų , ľebo som sa	dobre	ušių . Iba bi som vřaj ešte miseų	☐
3	Vranov nad Topľou,AH	še ftedi ňestalo jednomu paropkoj . Mi maľi	dobroho	, bars dobroho psa co še Reksi volal	☐
4	Vranov nad Topľou,AH	jednomu paropkoj . Mi maľi dobroho , bars	dobroho	psa co še Reksi volal . Tot pes	☐
5	Vranov nad Topľou,AH	, aľe Jankovi ňebulo , bo mal dosc	dobre	nohavice ešči . Nove ňemal na ščesce ,	☐
6	Vranov nad Topľou,AH	Kedz mi ju dala dzecom jejsc , ta	dobre	mi ňepoumírali od ňej . Ej tak ,	☐
7	Vranov nad Topľou,AH	s troma dzecami . Aňi voňi še ňemaľi	dobre	, aňi ja . Teras hoľem uš každi	☐
8	Vranov nad Topľou,AH	tu bivame pri draze . To kec še	dobre	pametam , to bulo pred dobrima trıec rokami	☐
9	Vranov nad Topľou,AH	kec še dobre pametam , to bulo pred	dobrima	trıec rokami , kedz mi z ostatňima dziukami	☐
10	Vranov nad Topľou,AH	ľesa . To znace , že kozare ftedi	dobre	rošňu , kedz dobre dišč popada a potim	☐
11	Vranov nad Topľou,AH	, že kozare ftedi dobre rošňu , kedz	dobre	dišč popada a potim kec trıme čas veľhotno	☐
12	Vranov nad Topľou,AH	sebe , či daco nazbirame . Chviľa bula	dobra	, bo bulo po diždžu . Perše kozare	☐
13	Čadca,ŠH	druhov materjalu . Najprvej treja na vyrobjaňe cymbala	dobry	zvučný drevo , dobry struny , koľiki na	☐
14	Čadca,ŠH	treja na vyrobjaňe cymbala dobry zvučný drevo ,	dobry	struny , koľiki na upnuče strun , ocyľovu	☐
15	Čadca,VS	kedz opadaju ľisty , ftydy še ňelomaju ,	dobre	še ohibaju . Potrebujem tyž ľesku , taku	☐
16	Čadca,VS	še strom budže kodžič , či še budže	dobre	ščepač . Potym še nameru namerali klotki ,	☐
17	Čadca,PS	potym zma ho daľi usušič , aby še	dobre	lomol . Lomol še na lomačke , byla	☐
18	Čadca,MS	kapušňica , pečú še jeľita a fšecho še	dobre	zapije . Klobása še do udžidž do udžoka	☐
19	Trenčín,AK	a uškuračime hu . To sa potom šecho	dobre	zamjéšá , s timi slížami vivareními , dá	☐
20	Trenčín,AK	zme robjévali rířovú babu . To bolo velice	dobré	a každému zácne , jako čil žemľová baba	☐

Prvá | Predchádzajúca Strana 2 z 55 Prejsť Ďalšia Posledná

Obr. 6 Ukážka z Korpusu nárečí SNK – keďže nárečové texty nie sú lematizované (pri slovných tvaroch nie sú doplnené ich základné tvary vzhľadom na špecifiká slov v rôznych nárečiach), využili sme hľadanie pomocou kombinácie zástupných znakov .* (bližšie porov. <http://korpus.sk/usage.html#metaznaky>)

Na lepšie oboznámenie sa s možnosťami cieleného využitia zdrojov Slovenského národného korpusu je možné absolvovať praktický seminár (http://korpus.sk/lectures_workshops.html), ktorý po dohode so záujemcami prebieha v priestoroch SNK JÚLŠ SAV alebo v príslušnej škole či na inom pracovisku.

Zoznam bibliografických odkazov²³

- GAJDOŠOVÁ, Katarína a Helena LOS IVORÍKOVÁ, 2013. Slovenský národný korpus a možnosti jeho využitia v školskej praxi. In: *Slovenčinár*. Časopis Slovenskej asociácie učiteľov slovenčiny. Roč. 1, č. 1, s. 44 – 60.
- GARABÍK, Radovan, Agáta KARČOVÁ, Mária ŠIMKOVÁ, Radoslav BRÍDA a Adriána ŽÁKOVÁ, 2016. *Skloňovanie podstatných mien v slovenčine s korpusovými príkladmi*. Bratislava: Vydavateľstvo Mikula, 656 s.
- GARABÍK, Radovan, Beáta KMEŤOVÁ, Mária ŠIMKOVÁ, Miroslav ZUMRÍK a kol., 2017. *Frekvenčný slovník slovenčiny na báze Slovenského národného korpusu*. Bratislava: Veda, 562 s.
- CHLPÍKOVÁ, Katarína a Mária ŠIMKOVÁ, 2015. Jazykové a textové zdroje Slovenského národného korpusu a ich využitie vo výučbe slovenčiny ako cudzieho jazyka. In: *Slovenčina ako cudzí jazyk*. Bratislava: Univerzita Komenského, s. 131-145.
- OČENÁŠ, Ivan, 2010. Lingvistické zdroje v komunikačnom prostredí internetu. In: *Odkazy a výzvy modernej jazykovej komunikácie*. Ed. Jana Klincková. Ban. Bystrica: Univerzita Mateja Bela, s. 349-366.
- SABOL, Juraj, Marián ANDRIČÍK, Daniel HEVIER, Jana KESSELOVÁ a Marián MILČÁK, 2010. *Využitie informačných a komunikačných technológií v predmete slovenský jazyk a literatúra pre stredné školy*. Košice: Elfa, 195 s.
- ŠIMKOVÁ, Mária, 2008. Slovenský národný korpus ako pomôcka pri výučbe slovenského jazyka. In: *K problematike vyučovania materinského jazyka a literatúry II*. Ed. Miloslav Vojtech. Bratislava: Univerzita Komenského, s. 64-77.
- ŠIMKOVÁ, Mária, Radovan GARABÍK, Katarína GAJDOŠOVÁ, Michal LACLAVÍK, Slavomír ONDREJOVIČ, Jozef JUHÁR, Ján GENČI, Karol FURDÍK, Helena IVORÍKOVÁ a Jozef IVANECKÝ, 2012. *The Slovak Language in the Digital Age – Slovenský jazyk v digitálnom veku*. White Paper Series/ Série bielych kníh. Ed. G. REHM, H. USZKOREIT. Berlin – New York: Springer, 85 s.
- ŠIMKOVÁ, Mária, Katarína GAJDOŠOVÁ, Beáta KMEŤOVÁ a Marek DEBNÁR. *Slovenský národný korpus. Texty, anotácie, vyhľadávania*. (V tlači)
- <http://korpus.juls.savba.sk>
- <http://slovníky.juls.savba.sk>
- <https://terminologickyportal.sk>

Kontakt:

PhDr. Mária Šimková, PhD.
Jazykovedný ústav Ľudovíta Štúra Slovenskej akadémie vied
Panská 26, 811 01 Bratislava
Slovenská republika
marias@juls.savba.sk

²³ Publikačné výstupy autorov z oddelenia Slovenského národného korpusu JÚLŠ SAV (K. Gajdošová, H. Los Ivoríková, K. Chlpíková, M. Šimková) sú dostupné na [www: http://korpus.sk/publications.html](http://korpus.sk/publications.html).